

HVEM FORSØRGER HVEM?

Løkenutvalgets mandat var å se på de statlige støtteordningene til kunstnere. Målene utvalget har jobbet etter er å frigjøre ressurser til kunstnerisk virksomhet, å forenkle byråkratiet i forvaltningsorganene og å skape en lettere og friere hverdag for kunstnere. Et av de tiltakene Løken utvalget anbefaler er nedleggelse av kunstnernes garantiinntekt.

Løkenutvalget består av 10 personer, alle valgt ut av Kulturdepartementet. Lene Løken, direktør i Norsk kino og film, er leder for utvalget. Hun har vært statssekretær for Åse Kleveland som i løpet av sin tid som kulturminister sørget for at kunstfagstipendet forsvant. I dag er Åse Kleveland direktør for Rikskonsertene og tjente i følge skattelisten for 2006 kr 800 000. En annen arbeiderpartipolitiker, også hun tidligere kulturminister, er Ellen Horn. Hun er i dag teatersjef på Riksteateret og tjener i følge skattelisten for 2006 omkring 800 000 kr. Begge de nevnte ministrene har også fartstid som utøvende kunstnere, henholdsvis musiker og skuespiller. Så vidt meg bekjent har det ikke kommet en lyd fra disse gallionsfigurene om at primærprodusenten (kunstneren) bør få et minimum av en forutsigbar inntekt etter å ha opparbeidet seg poeng gjennom en lang og aktiv tjeneste som kunstner. For kulturministre er det ikke alltid så lett å se seg selv som en del av et fagfelt..og når man troner på toppen hender det vel at krona blir for tung og skygger for et klart blikk.

Nå har vi enda en kulturminister fra Arbeiderpartiet, Trond Giske. Takket være utholdende kunstnere kan de alle tre sole seg i glansen over kunsten som gir Norge en profil, et ansikt og sjel. Det er blitt god arbeiderpartipolitikk å ha en underklasse av primærprodusenter som forsyner landet med kunst.

Gjennom å nedsette en håndplukket komité der to av medlemmene har praksis fra kulturdepartementet lar Giske noen "eksterne" evaluere statens støtteordningene for kunstnere, deriblant garantiinntekt (GI). GI var i 2007 på ca kr. 179 000. Syv av de 10 medlemmene i Løkenutvalget har i følge skattelisten for 2006 en inntekt på mellom kr. 400 - 800 000. De er direktører, kultursjefer kommunaldirektører osv. I tillegg har de liten innsikt eller kunnskap om den praktiske hverdagen til f.eks billedkunstnere. Men når det gjelder kunstfeltet er det ikke viktig å ha reell kunnskap. Det som er viktig er at utvalget selv mener at de var skikket til oppgaven. At det var en levekårsundersøkelse på vei, som nettopp skulle kartlegge kunstnerens situasjon, var uvesentlig og at utvalget hadde knapt med tid var heller ikke så viktig. Er man suveren så er man suveren!

Det var ingen representanter i utvalget som representerte skillet mellom de kunstnerne som er ansatt i en institusjon (får lønn) og de som står helt selvstendig f.eks billedkunstnere.og forfattere.

Utvalgets leder, Lene Løken, har i et intervju sagt at GI er gått ut på dato, og at det minste man må kunne forvente av kunstnere er at de sender inn en rapport hvert femte år. Alle som mottar GI må avlegge en yrkesaktivitetsrapport. Å skrive søknader og vise til kunstnerisk aktivitet er en stor del av alle kunstners administrative hverdag. At Løken ikke vet dette viser stor mangel på kunnskap om kunstnernes arbeidshverdag. Og når Løken ikke klarer å orientere seg om dette, kan man diskutere hvem som er gått ut på dato.

Festivaler, museum, gallerier, teatre, kinoer, og kulturhus er fylt med kunst som noen har tatt seg tid til å utvikle og produsere. For hver kunstner opprettes det 7 arbeidsplasser. (statistikk fra 70-tallet)

Arbeiderpartiet og Trond Giske slår beina under en økonomisk minoritet om de går inn for å utfase GI. At det er blitt stueren arbeiderpartipolitikk å lage systemer som tar fra primærprodusentene med lavest inntekt og gir til de veletablerte gallionsfigurene er kanskje ikke så overraskende, men når disse gallionsfigurene seiler rundt og åpner den ene festivalen etter den andre der de prater varmt og forførerisk om kunstnerne og den viktige jobben vi gjør så kan man bli litt svett.

Kanskje er dette bare ren strategi fra Giske. Et slags politisk spill? Han mener muligens at det er greit at vi kunstnere sliter oss ut på å forsøke å beholde GI i stedet for å bruke kreftene på å argumentere for flere og større GI?

Løkenutvalget har sagt sitt, og Trond Giske er lydhør for tilbakemeldinger fra de forskjellige faggruppene, sier han. Men Arbeiderpartiet har kultur for å fremelske amatører. De liker demokratiske og inkluderende tanker- som at alle kan spille blokkfløyte.

Det handler, slik jeg ser det, om å systematisk utnytte en yrkesgruppe og om en mistillit til hvert enkelt individ i denne yrkesgruppen. Det kan minne om det synet man hadde på husmødrene på femti- og sekstitallet. Disse mødrene som vasket huset, passet ungene, lagde frokost, middag og kvelds gikk jo bare hjemme og koste seg...

De som ikke har kunnskap om kunstneres arbeidshverdag fantaserer høylydt om kunstnere som går hjemme og stuller. I rødvinrus og alpeluer.

Det er en viktig oppgave å stikke hull på disse misvisende fantasiene som Fremskrittspartiet sammen med Arbeiderpartiet bygger opp under med sine politiske strategier. Giske turte å banne i kirka. Kanskje tør han å støvsuge litt i kulturdepartementet også..?

Gjennom å ikke bare beholde, men øke antall GI kan kulturminister Trond Giske gi kunstnerne, også de eldre kunstnerne, rom og tid til å arbeide som kunstnere.

Hvis ikke så glimrer jo minstepensjonisttilværelsen i det fjerne.

Tonje Gjevjon, Billed og Performancekunstner